

Julian Kałowski

"Prawno-teologiczne elementy charyzmatu Zgromadzenia Misji Wincentyńskiej do powstania pierwszych "Reguł Wspólnych" (1617-1655)", Wiesław Wenz, Wrocław 1999 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 42/3-4, 249-251

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Wiesław W e n z, Prawno-teologiczne elementy charyzmatu Zgromadzenia Misji Wincentyńskiej do powstania pierwszych «Reguł Wspólnych» (1617-1655), Wrocław 1999.

Od wczesnych chwil chrześcijaństwa istniały w Kościele katolickim różne formy życia poświęconego Bogu, czyli – według terminologii Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku – instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskie. Niektóre z nich stawiały sobie za cel całkowite odsunięcie się od świata (środowiska), zajęć zewnętrznych, a przede wszystkim jakiegokolwiek duszpasterstwa. Wyłącznym zajęciem ich członków było i jest naśladowanie Chrystusa modlącego się na pustyni. Inne instytuty z kolei oddawały i oddają się różnego rodzaju pracom zewnętrznym, w tym przede wszystkim – o czym świadczy historia Kościoła – dziełom charytatywnym, takim jak opieka nad biednymi, chorymi, uzależnionymi od narkotyków, sierotami, prowadzenie szkół zarówno niższych, jak i wyższych etc. etc.

Powstawanie nowych instytutów wiązało się zwykle z konkretnymi potrzebami społecznymi, które wymagały zaspokojenia. Instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego spełniały więc i spełniają ważną rolę, ale pod warunkiem, że wykonują to, do czego zostały powołane przez założyciela i zatwierdzone przez kompetentną władzę Kościoła katolickiego.

Jednym z takich instytutów działających do dzisiaj – i to skutecznie – jest Zgromadzenie Księża Misjonarzy świętego Wincentego a Paulo. Założyciel tego instytutu, który żył w latach 1581-1660, odznaczał się wybitną inteligencją, zapobiegliwością oraz bezgraniczną bezinteresownością. Umiał łączyć *divina cum humanis*. Zajmował się on nie tylko ożywioną działalnością charytatywną, ale także zakładał szkoły. W prowadzonej przez niego w Paryżu szkole otrzymało przygotowanie do różnych zawodów kilka tysięcy chłopców, co w owych czasach uchodziło za fenomen.

Założony przez świętego Wincentego a Paulo instytut męski prowadził również seminaria duchowne, w których uczono i formowano przede wszystkim duchowieństwo diecezjalne. Członkowie instytutu żeńskiego natomiast, tj. Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo (Szarytki), podejmowały prace pielęgniarские w zakładach przeznaczonych dla chorych.

Dobrze się stało, że Autor, ks. Wiesław W e n z – za co należy mu się pochwała – podjął trud opracowania prawno-teologicznych elementów charyzmatu Zgromadzenia Misji Wincentyńskiej do powstania pierwszych *Reguł Wspólnych* (1617-1655). Tematyka dysertacji jest nie tylko bardzo ważna, ale również zawsze aktualna, o czym świad-

czy fakt, że także po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku często przytacza się wytyczne mówiące o konieczności zachowywania dziedzictwa instytutu. W kanonie 578 Kodeksu z 1983 roku czytamy: „Wszyscy powinni wiernie zachowywać myśl i zamierzenia założycieli, zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną, dotyczące natury, celu, ducha i charakteru instytutu, jak również zdrowych jego tradycji, co stanowi dziedzictwo tegoż instytutu”.

Rozprawa ks. Wiesława W e n z a składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych spisem treści, wykazem skrótów oraz wstępem. Zamyka ją zakończenie, w którym Autor w sposób wyczerpujący i naukowo poprawny dokonał podsumowania swoich badań.

Rozdział pierwszy został poświęcony analizie sytuacji prawnej oraz faktycznej duchowieństwa i zakonów po Soborze Trydenckim, przy czym szczególną uwagę zwrócono na życie zakonne. Autor wykazał istniejącą wówczas konieczność dokonania reformy dyscypliny zakonnej – reformy, która polegała na powrocie do wiernego zachowywania pierwotnych zamiarów założycieli i przestrzegania wytycznych najwyższej władzy kościelnej. W sposób syntetyczny, ale jednocześnie wyczerpujący scharakteryzowano wytyczne Soboru Trydenckiego dotyczące naprawienia podupadłej dyscypliny zakonnej.

W rozdziale drugim, zatytułowanym *Geneza charyzmatu Zgromadzenia Misji Wincentyńskiej*, Autor, posługując się metodą analityczno-syntetyczną, dokonał z pozytywnym skutkiem próby przybliżenia czytelnikowi okoliczności powstania Zgromadzenia Misji Wincentyńskiej. W celu przybliżenia czytelnikowi postaci świętego Wincentego a Paulo przedstawiono w skrócie jego życiorys, motywy powołania do istnienia Instytutu Wincentyńskiego oraz nakreślone przez Założyciela zadania, które powinni realizować członkowie Zgromadzenia żyjący na sposób zakonnej.

Rozdział trzeci rozprawy poświęcono analizie starañ świętego Wincentego a Paulo oraz jego następców o uznanie instytutu za kościelną osobę prawną i zaliczenie jej do instytutów realizacji rad ewangelicznych. Trzeba zwrócić uwagę na fakt, co też uczynił Autor dysertacji, że podejmowane starania były bardzo trudne, ale zostały uwieńczone sukcesem. Stolica Apostolska, odstępując od zbyt rygorystycznych przepisów, bullą *Salvatoris nostri* z 12 stycznia 1632 roku aprobowała instytut założony przez Świętego Wincentego a Paulo, a tym samym uznała za pożyteczne jego cel i zadania.

Ponieważ każda osoba prawna – zarówno kościelna, jak i świecka – musi się rządzić określonymi normami prawnymi, bez których nie może istnieć, dlatego też rozdział czwarty, czyli ostatni, poświęcono prawodawstwu Misji Wincentyńskiej. Takie ustawienie problemu wydaje się ze wszech miar uzasadnione ze względu na konieczność istnienia kodeksu fundamentalnego, nazywanego konstytucjami. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku mówi: „Dla lepszej ochrony własnego powołania oraz tożsamości poszczególnych instytutów, kodeks fundamentalny, czyli konstytucje każdego instytutu, oprócz tego, co nakazuje zachować kan. 578, powinny zawierać także

normy fundamentalne odnośnie do zarządzania instytutem i dyscypliny członków, włączania członków oraz ich formacji, jak również przedmiotu podejmowanych świętych zobowiązań” (kan. 587 § 1).

W rozdziale czwartym – moim zdaniem najważniejszym – Autor w oparciu o świeżo odnaleziony *Codex Sarzana* dokonał analizy struktury prawnej instytutu życia konsekrowanego powołanego do istnienia przez świętego Wincentego a Paulo, realizacji rad ewangelicznych oraz istotnych zadań postawionych instytutowi przez jego założyciela.

Oceniając wartość naukową pozycji ks. Wiesława W e n z a, należy zwrócić uwagę na jej cechy pozytywne, które są następujące:

- 1) Logiczny i metodologicznie poprawny układ rozprawy.
- 2) Wyczerpujący, a nawet można powiedzieć bogaty zestaw źródeł związanych z omawianymi problemami.
- 3) Obszerny zestaw pozycji z literatury pomocniczej, którą Autor nie tylko wykorzystał, lecz także – o czym świadczą przypisy – starał się dobrze zacytować.
- 4) Konsekwentne stosowanie w całej rozprawie metody analityczno-syntetycznej.
- 5) Styl na ogół poprawny.
- 6) Dokonanie gruntownej analizy początkowego etapu istnienia Misji Wincentyńskiej, jej specyfiki na tle obowiązującego wówczas prawa kościelnego oraz wytyczonego przez założyciela celu i zadań, które Instytut miał spełniać.
- 7) Wyczerpujące i dokładne przeanalizowanie okoliczności i warunków, w których działał święty Wincenty a Paulo.

Wartość naukową pozycji podnosi szczegółowa analiza odnalezionego w 1957 roku we Włoszech tekstu *Rękopisu z Sarzana*. Analiza ta stanowi jednocześnie wkład do nauki o instytutach życia konsekrowanego i stowarzyszeniach życia apostołskiego.

Ks. Julian Kałowski, MIC

Zenon Grocholewski, Postup pri preložení a odvolaní farara, Vydavateľstvo Serafin, Bratislava 1999. ss. 94.

Abp Zenon Grocholewski, prefekt Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, ostatnio zaś prefekt Kongregacji Wychowania Katolickiego, autor licznych publikacji z zakresu kanonicznego prawa administracyjnego, małżeńskiego i procesowego, od lat pozostaje związany z ośrodkami prawa kanonicznego w Słowacji, wygłaszając tam corocznie serię wykładów, uczestnicząc – w charakterze prelegenta – w sympozjach kanonistycznych, publikując w języku słowackim swoje prace naukowe. Nakładem franciszkańskiego Wydawnictwa *Serafin* w Bratysławie ukazała się właśnie kolejna